

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ ΠΛΑΤΩΝ, Πολιτεία 519b-520a

Τί δέ; Τόδε οὐκ εἰκός, ἦν δ' ἐγώ, καὶ ἀνάγκη ἐκ τῶν προειρημένων, μήτε τοὺς ἀπαιδεύτους καὶ ἀληθείας ἀπείρους ἰκανῶς ἂν ποτε πόλιν ἐπιτροπεῦσαι, μήτε τοὺς ἐν παιδείᾳ ἐωμένους διατρίβειν διὰ τέλους, τοὺς μὲν ὅτι σκοπὸν ἐν τῷ βίῳ οὐκ ἔχουσιν ἓνα, οὗ στοχαζομένους δεῖ ἅπαντα πράττειν ἃ ἂν πράττωσιν ἴδια τε καὶ δημοσίᾳ, τοὺς δὲ ὅτι ἐκόντες εἶναι οὐ πράξουσιν, ἡγούμενοι ἐν μακάρων νήσοις ζῶντες ἔτι ἀπωκίσθαι;

Ἀληθῆ, ἔφη. Ἡμέτερον δὲ ἔργον, ἦν δ' ἐγώ, τῶν οἰκιστῶν τάς τε βελτίστας φύσεις ἀναγκάσαι ἀφικέσθαι πρὸς τὸ μάθημα ὃ ἐν τῷ πρόσθεν ἔφαμεν εἶναι μέγιστον, ἰδεῖν τε τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν, καὶ ἐπειδὴ ἀναβάντες ἰκανῶς ἴδωσι, μὴ ἐπιτρέπειν αὐτοῖς ὃ νῦν ἐπιτρέπεται. Τὸ ποῖον δὲ; Τὸ αὐτοῦ, ἦν δ' ἐγώ, καταμένειν καὶ μὴ ἐθέλειν πάλιν καταβαίνειν παρ' ἐκείνους τοὺς δεσμώτας μηδὲ μετέχειν τῶν παρ' ἐκείνοις πόνων τε καὶ τιμῶν, εἴτε φαυλότεραι εἴτε σπουδαιότεραι. Ἐπειτ', ἔφη, ἀδικήσομεν αὐτούς, καὶ ποιήσομεν χειρὸν ζῆν, δυνατὸν αὐτοῖς ὄν ἄμεινον; Ἐπελάθου, ἦν δ' ἐγώ, πάλιν, ὃ φίλε, ὅτι νόμῳ οὐ τοῦτο μέλει, ὅπως ἔν τι γένος ἐν πόλει διαφερόντως εὖ πράξει, ἀλλ' ἐν ὅλῃ τῇ πόλει τοῦτο μηχανᾶται ἐγγενέσθαι, συναρμώτων τοὺς πολίτας πειθοῖ τε καὶ ἀνάγκῃ, ποιῶν μεταδιδόναί ἀλλήλοις τῆς ὠφελίας ἦν ἂν ἕκαστοι τὸ κοινὸν δυνατοὶ ὧσιν ὠφελεῖν καὶ αὐτὸς ἐμποιῶν τοιούτους ἄνδρας ἐν τῇ πόλει, οὐχ ἵνα ἀφιῆ τρέπεσθαι ὅπῃ ἕκαστος βούλεται, ἀλλ' ἵνα καταχρῆται αὐτὸς αὐτοῖς ἐπὶ τὸν σύνδεσμον τῆς πόλεως. Ἀληθῆ, ἔφη· ἐπελαθόμην γάρ.

A1. α. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σ' αυτήν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη, με βάση το αρχαίο κείμενο.

1. Οι «ἄπειροι ἀληθείας» ἄνθρωποι δεν ἔχουν τη δυνατότητα να κυβερνήσουν μια πόλη.
2. «ἐν μακάρων νήσοις ζῶντες ἔτι ἀπωκίσθαι»: Ο Σωκράτης ειρωνεύεται ὅσους φιλοσόφους διάγουν μόνο θεωρητικὸ βίον.
3. Καθῆκον τῶν «οἰκιστῶν» τῆς ιδεώδους πολιτείας εἶναι μονάχα να εξαναγκάσουν «τὰς βελτίστας φύσεις» να ἀνέβουν τὸν ἀνηφορικὸ δρόμο που οδηγεῖ ἐξω ἀπὸ τὸ σπήλαιον με σκοπὸ τὴ θέαση τοῦ Ἀγαθοῦ.
4. «Ἐπειτ'... ὄν ἄμεινον»: Ο Γλαῦκων ἐκφράζει τὴν ἀγανάκτησή του στα λεγόμενα τοῦ Σωκράτη.
5. Ο νόμος στην ιδεώδη πολιτεία ἐνδιαφέρεται για τὸ πὼς θα εὐτυχήσει μία μόνο τάξη μέσα στην πόλη.
6. Ὅπλα τοῦ νόμου εἶναι ἡ πειθὴ καὶ ὁ εξαναγκασμός.

Μονάδες 6

A1.β. Να ἀπαντήσετε στις παρακάτω ἐρωτήσεις:

1. «...τοὺς δὲ ὅτι ἐκόντες εἶναι οὐ πράξουσιν...»: Σε ποια λέξη/ φράση ἀναφέρεται ὁ υπογραμμισμένος ὅρος;
2. «...ὃ ἐν τῷ πρόσθεν ἔφαμεν εἶναι μέγιστον...»: Σε ποια λέξη/ φράση ἀναφέρεται ὁ υπογραμμισμένος ὅρος;

Μονάδες 4

B1. «Τί δέ... εἴτε σπουδαιότεραι»: Σε ποιο ἀδιέξοδο καταλήγει ἡ συζήτηση ἀναφορικὰ με τὰ κατὰλληλα για τὴ διακυβέρνηση τῆς πόλης πρόσωπα καὶ πὼς αὐτὸ ἐν τέλει λύνεται;

Μονάδες 10

B2. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμία από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σ' αυτήν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη.

1. Ο Σωκράτης δικάστηκε ενώπιον του Αρείου Πάγου.
2. Η Ακαδημία του Πλάτωνα, αν και ήταν σε ακμή, έκλεισε το 529 μ.Χ. από τον Ιουστινιανό.
3. Η Δικαιοσύνη στον Πλάτωνα συνίσταται στο να κάνει ο καθένας αυτό για το οποίο είναι προορισμένος από τη φύση του και κατάλληλα εκπαιδευμένος.
4. Η διαίρεση της Πολιτείας σε 10 βιβλία είναι έργο του Πλάτωνα.
5. Η τάξη των δημιουργών είναι παραδομένη στο *έπιθυμητικόν* μέρος της ψυχής.

Μονάδες 10

B3.α. Να εντοπίσετε στο κείμενο αναφοράς από **μία** ετυμολογικά συγγενή λέξη με τους παρακάτω τύπους της νέας ελληνικής: **βεβήλωση, ιστορία, λαθραίος, έμπιστος, οισοφάγος, ναυτιλία**

Μονάδες 6

B3.β. Για καθεμία από τις δύο παρακάτω λέξεις να γράψετε μία περίοδο λόγου στα νέα ελληνικά, όπου η ίδια λέξη, σε οποιαδήποτε μορφή της (πτώσει, αριθμό, γένος, βαθμό, μέρος του λόγου), χρησιμοποιείται με διαφορετική σημασία από αυτήν που έχει στο αρχαίο κείμενο: «**τέλους**», «**στοχαζομένους**»

Μονάδες 4

ΠΑΡΑΛΛΗΛΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Στο παρακάτω απόσπασμα, που προέρχεται από τον πλατωνικό διάλογο «Κρίτων», ο Σωκράτης αντικρούει τις παροτρύνσεις των φίλων του οι οποίοι τον συμβούλευαν να δραπετεύσει από τη φυλακή.

ΣΩ. Να πώς πρέπει να σκεφτείς για να καταλάβεις. Την ώρα που εμείς ετοιμαζόμαστε να δραπετεύσουμε από δω, ή πες την όπως θέλεις μια τέτοια πράξη, αν έρθουν οι Νόμοι και η Πολιτεία, σταθούν ξαφνικά μπροστά μας και μας ρωτήσουν: «Για πες μας, Σωκράτη, τί έχεις στον νου σου να κάνεις; Άλλο τίποτα ή σκέπτεσαι μ' αυτό το έργο που αποτολμάς να αφανίσεις και μας τους Νόμους κι ολόκληρη την Πολιτεία, όσο σου περνάει από το χέρι; Ή φαντάζεσαι πως είναι δυνατόν να στέκεται όρθια και να μην έχει αναποδογυριστεί εκείνη η Πολιτεία, όπου οι αποφάσεις των δικαστηρίων δεν ισχύουν καθόλου, αλλά ακυρώνονται και καταργούνται από οποιονδήποτε πολίτη;» Τί θα απαντήσουμε, Κρίτων, σ' αυτά και σ' άλλα παρόμοια ερωτήματα; Γιατί πολλά θα μπορούσε να ειπεί κανείς, και μάλιστα ένας ρήτορας, για να υπερασπιστεί τούτο τον νόμο που πάμε μεις να καταλύσουμε και που ορίζει να έχουν κύρος οι αποφάσεις των δικαστηρίων. Ή μήπως θ' αποκριθούμε σ' αυτούς: «Μάλιστα, θέλουμε να καταλύσουμε αυτό τον νόμο, γιατί η Πολιτεία δεν έκρινε δίκαια την υπόθεση στο δικαστήριο, όταν μας καταδίκασε, και μας αδίκησε». Αυτά θα πούμε ή τίποτ' άλλο;

ΚΡ. Αυτά, μα τον Δία, Σωκράτη.

ΣΩ. [...] Κι αν εμείς απορούσαμε που θα μας μιλούσαν έτσι, ίσως θα λέγαν: «Σωκράτη, μην παραξενεύεσαι μ' αυτά που λέμε, αποκρίσου μας μόνο, αφού μάλιστα έχεις συνήθεια να χρησιμοποιείς την ερώτηση και την απόκριση. Πες μας λοιπόν τί παράπονο έχεις από μας κι από την Πολιτεία και πας να μας καταστρέψεις; Πρώτα-πρώτα εμείς δεν σε γεννήσαμε και με τη δική μας προστασία δεν παντρεύτηκε ο πατέρας σου τη μητέρα σου και σ' έφερε στη ζωή; Πες μας λοιπόν, έχεις να κατηγορήσεις για κάτι αυτούς από μας τους Νόμους που κανονίζουν τα ζητήματα των γάμων, τάχα πως δεν είναι καλοί;» – «Δεν έχω γι' αυτούς καμιά κατηγορία», θ' απαντούσα. – «Μήπως λοιπόν έχεις καμιά κατηγορία για τους νόμους εκείνους που κανονίζουν την ανατροφή και τη μόρφωση των παιδιών, αυτή που δόθηκε και σε σένα; Ή δεν πρόσταζαν ορθά εκείνοι από μας οι Νόμοι που είναι ορισμένοι γι' αυτά, παραγγέλλοντας στον πατέρα σου να σε μορφώσει με μουσική και γυμναστική;» – «Ορθά πρόσταζαν», θα έλεγα. – «Πολύ καλά. Τότε αφού γεννήθηκες και ανατράφηκες και μορφώθηκες με την προστασία μας, θα μπορούσες να ειπείς πρώτα πως δεν ήσουνα δικός μας και παιδί μας και δούλος μας και συ ο ίδιος και οι πρόγονοί σου; Κι αν τούτο είναι έτσι, μήπως σου περνάει από τον νου πως εμείς και συ έχουμε τα ίδια δικαιώματα και όσα

κι αν επιχειρούμε να σου κάνουμε μεις νομίζεις πως έχεις το δικαίωμα τα ίδια να κάνεις και σε μας;

(Μτφρ. Β. Τόγιας)

B4. Να παρουσιάσετε συγκριτικά τα χαρακτηριστικά που αφορούν στη λειτουργία του νόμου, όπως προκύπτουν και από τα δύο κείμενα (κείμενο αναφοράς και παράλληλο).

Μονάδες 10

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Ξενοφών, Οικονομικός (2.2-2.6) (ed. OXFORD CLASSICAL TEXTS)

Ο **Οικονομικός** είναι πραγματεία του Αθηναίου ιστορικού Ξενοφώντα πάνω στη διαχείριση ενός νοικοκυριού και ενός κτήματος, με τη μορφή κυρίως ενός διαλόγου ανάμεσα στον Σωκράτη και στον Κριτόβουλο, γιο του Κρίτωνα. Στο παρακάτω απόσπασμα ο Κριτόβουλος αναφέρεται περιπαιχτικά στην πενία του Σωκράτη και ο τελευταίος του απαντά.

Και ο Κριτόβουλος γελάσας εἶπε· Καὶ πόσον ἂν πρὸς τῶν θεῶν οἶει, ὦ Σώκρατες, εὔρεῖν τὰ σὰ κτήματα πωλούμενα, πόσον δὲ τὰ ἐμά;

Ἐγὼ μὲν οἶμαι, ἔφη ὁ Σωκράτης, εἰ ἀγαθοῦ **ὠνητοῦ**¹ ἐπιτύχοιμι, εὔρεῖν ἂν μοι σὺν τῇ οἰκίᾳ καὶ τὰ ὄντα πάντα πάνυ ῥαδίως πέντε μνᾶς· τὰ μέντοι σὰ ἀκριβῶς οἶδα ὅτι πλέον ἂν εὔροι ἢ ἑκατονταπλασίονα τούτου. Κᾶτα² οὕτως ἐγνωκῶς σὺ μὲν οὐχ ἠγῆ προσδεῖσθαι χρημάτων, ἐμὲ δὲ οἰκτίρεις ἐπὶ τῇ πενίᾳ; Τὰ μὲν γὰρ ἐμά, ἔφη, ἱκανά ἐστιν ἐμοὶ **παρέχειν** τὰ ἐμοὶ ἀρκοῦντα· εἰς δὲ τὸ σὸν σχῆμα ὃ σὺ περιβέβλησαι καὶ τὴν σὴν δόξαν, οὐδ' εἰ τρεῖς ὅσα νῦν κέκτησαι προσγένειτό **σοι**, οὐδ' ὧς ἂν ἱκανά μοι δοκεῖ εἶναί σοι.

Πῶς δὴ τοῦτ'; ἔφη ὁ Κριτόβουλος

Ἀπεφήνατο ὁ Σωκράτης· Ὅτι πρῶτον μὲν ὀρῶ σοι ἀνάγκην **οὔσαν** θῦειν πολλά τε καὶ μεγάλα, ἢ οὔτε θεοὺς οὔτε ἀνθρώπους οἶμαι σε ἂν ἀνασχέσθαι· ἔπειτα ξένους προσήκει σοι πολλοὺς δέχεσθαι, καὶ τούτους μεγαλοπρεπῶς· ἔπειτα δὲ πολίτας δειπνίζειν καὶ εὔ ποιεῖν, ἢ ἔρημον **συμμάχων** εἶναι. ἔτι δὲ καὶ τὴν πόλιν αισθάνομαι τὰ μὲν ἤδη σοι προστάττουσαν μεγάλα τελεῖν, **ἱπποτροφίας** τε καὶ χορηγίας καὶ γυμνασιαρχίας καὶ προστατείας, ἂν δὲ δὴ πόλεμος γένηται, οἶδ' ὅτι καὶ τριηραρχίας [μισθοῦς] καὶ εἰσφορὰς τοσαύτας σοι προστάξουσιν ὅσας σὺ οὐ ῥαδίως ὑποίσεις. ὅπου δ' ἂν ἐνδεῶς δόξης τι τούτων ποιεῖν, οἶδ' ὅτι σε τιμωρήσονται Ἀθηναῖοι οὐδὲν ἤττον ἢ εἰ τὰ αὐτῶν λάβοιεν κλέπτοντα.

¹ὠνητοῦ: αγοραστή,

²Κᾶτα: καὶ εἶτα

Γ1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του παρακάτω αποσπάσματος: «Καὶ πόσον ἂν... ἱκανά μοι δοκεῖ εἶναί σοι.»

Μονάδες 20

Γ2. Ποια στοιχεία της ζωής του Κριτόβουλου επικαλεῖται ο Σωκράτης για να του επισημάνει πως ἀκόμη και η μεγάλη περιουσία δεν εἶναι κάποιες φορές ἀρκετή;

Μονάδες 10

Γ3.α. «οὐχ ἠγῆ προσδεῖσθαι χρημάτων, ἐμὲ δὲ οἰκτίρεις ἐπὶ τῇ πενίᾳ;»: να ξαναγράψετε το ἀπόσπασμα μεταφέροντας τους κλιτοὺς τύπους στον ἀντίθετο ἀριθμὸ.

Μονάδες 5

Γ3.β. «τὰ μέντοι σὰ ἀκριβῶς οἶδα ὅτι πλέον ἂν εὔροι ἢ ἑκατονταπλασίονα τούτου. Κᾶτα οὕτως ἐγνωκῶς σὺ μὲν οὐχ ἠγῆ προσδεῖσθαι»: Να μεταφέρετε στο β' ἐνικό προστακτικῆς στο χρόνο και τη φωνή που βρίσκονται τους ρηματικούς τύπους του ἀποσπάσματος.

Μονάδες 5

Γ4.α. Να χαρακτηρίσετε συντακτικὰ τους ὀρους: ὠνητοῦ, παρέχειν, σοι, οὔσαν, συμμάχων, ἱπποτροφίας

Μονάδες 6

ΜΕΘΟΔΙΚΟ

Γ4.β. Ἐγὼ μὲν οἶμαι (...) εἰ ἀγαθοῦ ὄνητοῦ ἐπιτύχοιμι, εὐρεῖν ἄν μοι σὺν τῇ οἰκίᾳ καὶ τὰ ὄντα πάντα πάνυ ῥαδίως πέντε μνᾶς·

Στο παραπάνω απόσπασμα:

1. Να μεταφέρετε τον υποθετικό λόγο στον ευθύ λόγο (Μονάδες 2)
2. Να βρείτε το είδος του (Μονάδες 2)

Μονάδες 4

Υπολογισμός Μορίων Πανελλαδικών 2023

Χρησιμοποιήστε την Εφαρμογή για να **υπολογίσετε Μόρια** για κάθε Πανεπιστημιακό Τμήμα / Σχολή!

Υπολογίστε Μόρια, δείτε τα **Τμήματα Επιτυχίας** (με τις περσινές βάσεις), τις **Ελάχιστες Βάσεις Εισαγωγής** για κάθε Ειδικό Μάθημα και για κάθε Πανεπιστημιακό Τμήμα μέσα από την [ιστοσελίδα](#) του ΜΕΘΟΔΙΚΟΥ ή την Android Εφαρμογή: [mobile app](#)

Ενδεικτικές Απαντήσεις

Α. ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Α1.α.

1. Λάθος 2. Σωστό 3. Λάθος 4. Σωστό 5. Λάθος 6. Σωστό

Α1.β.

1. «...τούς δὲ ὅτι ἐκόντες εἶναι οὐ πράξουσιν...»: **Αναφέρεται στους «τοὺς ἐν παιδείᾳ ἐωμένους» .**
2. «...ὃ ἐν τῷ πρόσθεν ἔφαμεν εἶναι μέγιστον...»: **Αναφέρεται στο «μάθημα».**

Β1.

Συνεχίζοντας τη συζητήσή του με τον Γλαύκωνα, ο Σωκράτης αναζητά τα κατάλληλα πρόσωπα για να κυβερνήσουν την ιδεώδη Πολιτεία. Για τον λόγο αυτό, απορρίπτει καταρχάς δύο κατηγορίες ανθρώπων, την κάθε μία για διαφορετικό λόγο. Από τη μία, απορρίπτει τους «ἀπαιδέυτους» και κατ' επέκταση «ἀπείρους ἀληθείας» ανθρώπους, αφού η παιδεία για τον Σωκράτη ορίζεται ως η τέχνη της «περιαγωγής», της μεταστροφής των οφθαλμών της ψυχής προς το «ὄν και τὸ φανότατον τοῦ ὄντος», δηλαδή τις Ιδέες αλλά και την ὕψιστη αυτών, την Ιδέα του Αγαθού. Αιτιολογώντας τον ισχυρισμό του, υποστηρίζει πως αυτοί, επειδή ακριβώς δεν έχουν θεαθεί τα «ὄντως ὄντα», στον τρόπο με τον οποίο έχουν επιλέξει να ζουν στερούνται ενός υψηλού στόχου σύμφωνα με τον οποίο θα έπρεπε να εναρμονίζονται όλες τους οι πράξεις και στον ιδιωτικό αλλά και στον δημόσιο βίο («τοὺς μὲν ὅτι σκοπὸν ἐν τῷ βίῳ οὐκ ἔχουσιν ἓνα, οὗ στοχαζομένους δεῖ ἅπαντα πράττειν ἃ ἂν πράττωσιν ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ»). Αντιθέτως, κίνητρό τους είναι το προσωπικό συμφέρον, παρασύρονται από τα υλικά αγαθά και έχουν τάσεις αυτοπροβολής. Με άλλα λόγια, είναι παραδομένοι στο «ἐπιθυμητικόν» μέρος της ψυχής τους και συνεπώς είναι ανάξιοι και ανεπαρκείς ηγέτες, ενώ και η παιδεία δεν επιδρά σε ικανοποιητικό βαθμό, αφού δεν διαθέτουν «βέλτιστες φύσεις». Σε επίπεδο αλληγορίας ανήκουν στους δεσμώτες και στους απελευθερωμένους αλλά εγκλωβισμένους ακόμη μέσα στο σπήλαιο ανθρώπους, οι οποίοι στηρίζονται στις αισθήσεις τους και στα δεδομένα των αισθήσεων, ευρισκόμενοι έτσι στο γνωστικό στάδιο της «εικασίας δόξας». Σε επίπεδο ιδανικής Πολιτείας ανήκουν στην τάξη των δημιουργών, ενώ στο επίπεδο της σύγχρονης του Πλάτωνα πολιτικής πραγματικότητας ο φιλόσοφος υπαινίσσεται ημιμαθείς, ανεύθυνους και απρόθυμους φιλοσόφους αλλά και τυχαίους και αφιλοσόφητους πολιτικούς – δημαγωγούς, οι οποίοι εξαπατούσαν τον λαό δημιουργώντας μια επίπλαστη εικόνα της πραγματικότητας.

Από την άλλη, έχοντας απορρίψει το άκρο της ἔλλειψης, απορρίπτει και το αντίθετό του, το άκρο της υπερβολής, δηλαδή όσους τους επιτρέπεται να αφήνονται ως το τέλος της ζωής τους αποκλειστικά με τις θεωρητικές – πνευματικές τους ασχολίες («μήτε τοὺς ἐν παιδείᾳ ἐωμένους διατρίβειν διὰ τέλους») και μάλιστα σε τέτοιο βαθμό, ώστε να πιστεύουν ότι ζουν στα «νησιά των μακάρων», αν και είναι ακόμα ζωντανοί («ἡγούμενοι ἐν μακάρων νήσοις ζῶντες ἔτι ἀπωκίσθαι»). Σύμφωνα με τις λαϊκές δοξασίες στα νησιά αυτά, που βρίσκονταν κάπου δυτικά, πέρα από τις στήλες του Ηρακλέους στο ρεύμα του Ωκεανού, πήγαιναν και συνέχιζαν ευτυχισμένα και γαλήνια τη ζωή τους οι ψυχές των ηρώων, των ευσεβών και των ανθρώπων της χρυσής εποχής, της πρώτης δηλαδή γενιάς ανθρώπων κατά τον Ησίοδο. Ο λόγος, λοιπόν, για τον οποίο απορρίπτεται ως ανάξια εξουσίας και αυτή η ομάδα ανθρώπων είναι πως έχουν αναγάγει την παιδεία σε αυτοσκοπό και έτσι δεν ασχολούνται εκούσια με την πολιτική («τοὺς δὲ ὅτι ἐκόντες εἶναι οὐ πράξουσιν»). Στην πλατωνική φιλοσοφία, όμως, ο άριστος βίος δεν είναι απλώς ένας φιλοσοφικός τρόπος ζωής, αλλά ο συνδυασμός αυτού με σκόπιμη και χρήσιμη πολιτική δράση. Σε επίπεδο

ΜΕΘΟΔΙΚΟ

αλληγορίας, είναι όσοι κατάφεραν να βγουν από το σπήλαιο και να αντικρίσουν την αλήθεια, το Αγαθό. Έχοντας περάσει επιτυχώς από όλα τα στάδια της γνώσης, βρίσκονται στο στάδιο της «νόησης» και έτσι μπορούν να κυβερνήσουν σύμφωνα με τα πρότυπα της αρμονίας, η οποία πηγάζει από την άμεση θέαση της ιδέας του Αγαθού. Σε επίπεδο ιδανικής Πολιτείας ανήκουν στην τάξη των φυλάκων επικούρων και φιλοσόφων, οι οποίοι, έχοντας αναπτύξει το «λογιστικόν» μέρος της ψυχής τους, κυριαρχούν πάνω στα πάθη τους, ενώ ζουν λιτά και με (αυτο)περιορισμούς. Έτσι έχουν στη ζωή τους έναν ανώτερο σκοπό, να υπηρετήσουν πιστά και ανιδιοτελώς την πόλη ολόκληρη. Φυσικά, διαθέτουν «βέλτιστες φύσεις» και έχουν επιλεγεί κατόπιν αυστηρών κριτηρίων. Τέλος, σε επίπεδο πολιτικής κοινωνίας στην εποχή του Πλάτωνα, τέτοιοι άνθρωποι ήταν πολίτες, όπως ο Σωκράτης, οι οποίοι με τη σκέψη και τον ορθό λόγο αντιστέκονταν και προσπαθούσαν να «απελευθερώσουν» από την πλάνη και τους υπόλοιπους συμπολίτες τους, δίνοντας λύση σε προβλήματα πολιτικής φύσεως.

Μπροστά, λοιπόν, σε αυτό το αδιέξοδο σχετικά με τη διακυβέρνηση της ιδεώδους Πολιτείας, τη λύση δίνουν οι «οίκισται» της πόλης αυτής, δηλαδή ο Σωκράτης και οι συνομιλητές του, οι οποίοι έχουν χρέος («*Ἡμέτερον δὴ ἔργον*»), αφού εντοπίσουν όλες εκείνες τις «βέλτιστες φύσεις» και αφού εξασφαλίσουν για αυτές όλα τα απαραίτητα εφόδια, να τις αναγκάσουν να φτάσουν στο «μέγιστο μάθημα», δηλαδή να ανέβουν την κακοτράχαλη εκείνη ανηφόρα του σπηλαίου, να βγουν έξω από αυτό και να θεαθούν το Αγαθό («*τάς τε βελτίστας φύσεις... ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν*»). Φυσικά, πρόκειται για μια πορεία ανηφορική γεμάτη δυσκολίες και η οποία απαιτεί χρόνο και μόχθο. Αντίστοιχα, μακρόχρονη και κοπώδης περιγράφεται στην Πολιτεία η εκπαίδευση των *ἐν παιδείᾳ πολιτῶν* και μελλοντικών φυλάκων. Οι υποχρεώσεις, όμως, των θεμελιωτών της άριστης αυτής πολιτείας δεν σταματούν εδώ, καθώς οφείλουν να εξαναγκάσουν αυτές τις χαρισματικές προσωπικότητες να ξανακατέβουν στο σπήλαιο, δηλαδή στην πρακτική ζωή, συνδυάζοντας τη θεωρητική ενασχόληση με σχετικώς αφηρημένα αντικείμενα, όπως τα μαθηματικά και τη διαλεκτική, με την πρακτική αντιμετώπιση προβλημάτων της καθημερινής ζωής μέσα στην πόλη. («*καὶ ἐπειδὴν ἀναβάντες... εἴτε σπουδαιότεραι*»). Συνεπώς, οι φύλακες θα ωφεληθούν με την αρετή τους το σύνολο των πολιτών, διοχετεύοντας στη νομοθεσία τις γνώσεις και τη σοφία τους και θέτοντας τον εαυτό τους στην υπηρεσία της Πολιτείας.

B2.

1. Λάθος 2. Λάθος 3. Σωστό 4. Λάθος 5. Σωστό

B3.α.

βεβήλωση: **ἀναβῆναι**

ιστορία: **ιδίᾳ**

λαθραῖος: **ἐπελάθου**

ἐμπιστος: **πειθοῖ**

οισοφάγος: **διαφερόντως**

ναυτιλία: **νήσοις**

B3.β.

“τέλους”: Κάθε χρόνο όλοι οι κάτοχοι αυτοκινήτων αναγκάζονται να πληρώσουν τα τέλη κυκλοφορίας.

“στοχαζομένους”: Ο Σωκράτης ήταν εκείνος που έστρεψε τον φιλοσοφικό στοχασμό αποκλειστικά σε θέματα ηθικής και πολιτικής αρετής.

B4.

Συγκρίνοντας τα αποσπάσματα και από τα δύο πλατωνικά έργα, εύκολα διαπιστώνει κανείς τους κοινούς τόπους όσον αφορά τη λειτουργία που επιτελεί ο *Νόμος*, ο οποίος παρουσιάζεται προσωποποιημένος («μέλει», «μηχανᾶται», «σταθούν ξαφνικά μπροστά μας και μας ρωτήσουν») αλλά απαλλαγμένος από συμπάθειες ή αντιπάθειες. Και φυσικά είναι ο απόλυτος ρυθμιστής της ορθής λειτουργίας της ιδανικής *Πολιτείας*.

Πρώτα απ' όλα, στον πλατωνικό «*Κρίτωνα*» ο *Νόμος* διασφαλίζει την τήρηση των δικαστικών αποφάσεων καθώς και την υπακοή όλων ανεξαιρέτως των πολιτών σ' αυτές, αφού ενδεχόμενη καταπάτησή τους θα συντελούσε στην καταστροφή της *Πολιτείας* («*Ἡ φαντάζεσαι πως είναι δυνατόν... καταργούνται από οποιονδήποτε πολίτη*», «*και που ορίζει να έχουν κύρος οι αποφάσεις των δικαστηρίων*»). Παράλληλα, φαίνεται πως οι *Νόμοι* είναι αυτοί οι οποίοι ρυθμίζουν ζητήματα διαπροσωπικών σχέσεων («*Πρώτα-πρώτα εμείς... τάχα πως δεν είναι καλοί*»). Έκτος, όμως, από την κοινωνική λειτουργία του *Νόμου*, που συνίσταται στην αρμονική συμβίωση του συνόλου των πολιτών χάρη στην υπακοή τους σε κανόνες, αναδεικνύεται και ο παιδαγωγικός χαρακτήρας του. Κανονίζει, δηλαδή, όσα σχετίζονται με την ορθή εκπαίδευση («*μουσική, γυμναστική*») των πολιτών, επιβάλλοντας στους γονείς να μεριμνήσουν για την ανατροφή των παιδιών τους («*Μήπως λοιπόν έχεις καμιά κατηγορία... με μουσική και γυμναστική*»), έτσι ώστε όλοι να θέσουν εαυτόν στην υπηρεσία των *Νόμων* («*θα μπορούσες να ειπείς πρώτα πως δεν ήσουν δικός μας και παιδί μας και δούλος μας και συ ο ίδιος και οι πρόγονοί σου*»), αποβλέποντας στην αλληλοσυνεργατική επίτευξη του ανώτερου όλων στόχου, της συνολικής κοινωνικής ευδαιμονίας.

Αντιστοίχως, και στο κείμενο αναφοράς γίνονται φανερές οι παραπάνω λειτουργίες του *Νόμου*. Ως ψυχή της *Πολιτείας* ο *Νόμος* φροντίζει να δένει αρμονικά τους πολίτες μεταξύ τους («*συναρμόττων*») έχοντας ως όπλα του και την πειθώ και τον εξαναγκασμό («*πειθοῖ τε και ανάγκη*»), προκειμένου να διασφαλιστεί και σε αυτήν την περίπτωση η κοινωνική ευταξία και να αποτραπεί το χάος και η ανομία. Επίσης, είναι φανερή και η παιδαγωγική («*ἐμπειῶν τοιούτους ἄνδρας*») αλλά και πολιτική λειτουργία του *Νόμου* («*ἵνα καταχρήται...σύνδεσμον τῆς πόλεως*»), ο οποίος διαπλάθει ανθρώπους ικανούς να διατηροῦν τη συνοχή του κοινωνικού ιστού, υποτάσσοντας την ατομική επιθυμία («*οὐχ ἵνα ἀφιῆ τρέπεσθαι ὅπῃ ἕκαστος βούλεται*») στην πολιτική ευρυθμία. Όλες βέβαια οι παραπάνω λειτουργίες πηγάζουν από τη θεμελιακή αντίληψη της πλατωνικής *Πολιτείας* πως η πόλη ως οργανικό σύνολο («*τὸ κοινόν*»), προϋποθέτει τη συνύπαρξη και τη συλλειτουργία των μελών – πολιτών. Η μη διάσπαση του κοινωνικού ιστού αλλά και η ισχύς του αποτελούν για τον Πλάτωνα ὑψίστα ζητούμενα για την ιδανική πόλη-κράτος, εφόσον αυτή επιζητά τη συλλογική ευτυχία και συνεπώς θεωρείται απαραίτητο να υπάρχουν ισχυροί δεσμοί μεταξύ των συστατικών μερών της.

Στην πλατωνική *Πολιτεία*, όμως, ο *Νόμος* έχει και μία ακόμα λειτουργία, την οικονομική («*ποιῶν μεταδιδόναι...ὠφελεῖν*»). Έτσι μέσω του καταμερισμού της εργασίας προσπορίζει τα μέγιστα δυνατά κέρδη για όλα τα μέλη της κοινωνίας, μια και ο άνθρωπος είναι «*φύσει ἐνδεές ὄν*». Συνεπώς, πραγματώνει τη *Δικαιοσύνη* από τη στιγμή που ο κάθε πολίτης αναλαμβάνει κάποιον ρόλο σύμφωνα με τη φύση του, δηλαδή τις πραγματικές του ικανότητες, και την εκπαίδευση που έλαβε, ώστε να παράξει για το σύνολο των συμπολιτών του τη μέγιστη δυνατή ωφέλεια, καλλιεργώντας σχέσεις αλληλοβοήθειας, αλληλοπροσφοράς και συνεργασίας, κάτι που οδηγεί στην αξιοκρατία και στην αδιάσπαστη ενότητα της πόλεως.

Εν κατακλείδι, και από τα δύο αποσπάσματα προκύπτει ο ηγεμονικός χαρακτήρας του *Νόμου*, ο οποίος είναι ανώτερος όλων («*μήπως σου περνάει από τον νου... τα ίδια να κάνεις και σε μας*»). Αν και τα μέσα που διαθέτει είναι αυταρχικά και περιορίζει την ελεύθερη βούληση,

εντούτοις ο στόχος του παραμένει δημοκρατικός, καθώς, χάρη στις λειτουργίες που επιτελεί, φροντίζει για το κοινό συμφέρον και όχι για την ευδαιμονία μόνο της άρχουσας τάξης.

Γ. ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Γ1.

Πόσο νομίζεις, στο όνομα των θεών, Σωκράτη, ότι μπορεί να αποφέρουν τα υπάρχοντά σου, αν πουληθούν; και πόσο τα δικά μου;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ. Εγώ νομίζω ότι αν μου τύχαινε καλός αγοραστής για τα υπάρχοντά μου, το σπίτι και ό,τι υπάρχει σ' αυτό, θα μπορούσα πολύ εύκολα να πετύχω την τιμή των πέντε μνων. Αλλά ξέρω επακριβώς ότι τα δικά σου υπάρχοντα θα απέφεραν περισσότερο από το εκατονταπλάσιο ποσό.

ΚΡΙΤΟΒΟΥΛΟΣ. Και λοιπόν, πώς, ενώ το γνωρίζεις αυτό, νομίζεις ότι δεν έχεις ανάγκη από περισσότερα αγαθά και λυπάσαι εμένα για τη φτώχεια μου;

ΣΩΚΡΑΤΗΣ. Ναι, η δική μου περιουσία είναι αρκετή ώστε να μου παρέχει τα απαραίτητα. Αλλά, με τον τρόπο ζωής που επέλεξες εσύ και τη φήμη που απέκτησες, ακόμα και αν θα είχαν προστεθεί τα τριπλάσια από αυτά που τώρα κατέχεις, δεν θα μου φαίνονταν ούτε και τότε αρκετά για σένα

Γ2.

Ύστερα από την αναφορά του Κριτόβουλου στην πενία του Σωκράτη, ο τελευταίος του απαντά εκθέτοντας παραμέτρους της κοινωνικής και πολιτικής ζωής του, οι οποίες αναδεικνύουν τη σχετικότητα του πλούτου που θεωρεί ότι κατέχει.

Αρχικά ο Σωκράτης παρατηρεί πως ο Κριτόβουλος είναι αναγκασμένος να προσφέρει πολλές και μεγάλες θυσίες ώστε να γίνει αποδεκτός από τους ανθρώπους και τους θεούς («ὄρῶ σοι ἀνάγκην οὕσαν θύειν πολλά τε καὶ μεγάλα, ἢ οὔτε θεοὺς οὔτε ἀνθρώπους οἶμαί σε ἂν ἀνασχέσθαι»). Ύστερα επισημαίνει την παράθεση δειπνῶν από τον Κριτόβουλο στους συμπολίτες του με σκοπό την σύναψη συμμαχιῶν και ευεργεσιῶν («ἔπειτα δὲ πολίτας δειπνίζει καὶ εὖ ποιεῖν, ἢ ἔρημον συμμαχῶν εἶναι»).

Ο Σωκράτης επίσης στέκεται και στην στάση της πόλης απέναντι στον Κριτόβουλο. Η ίδια η πόλη επιβάλει σε εκείνον μεγάλες δαπάνες όπως για παράδειγμα σχετικά με την εκπαίδευση αλόγων, για χορηγίες, για αθλητικές διαδρομές με λαμπάδες και επίσημες αντιπροσωπείες («ἦν πόλιν αἰσθάνομαι τὰ μὲν ἤδη σοι προστάττουσαν μεγάλα τελεῖν, ἵπποτροφίας τε καὶ χορηγίας καὶ γυμνασιαρχίας καὶ προστατείας»).

Τέλος ο Σωκράτης επισημαίνει πως σε περίπτωση πολέμου η πόλη επιβάλλει συμμετοχή οικονομική τον εξοπλισμό των πολεμικῶν караβιῶν και σε άλλα έξοδα που είναι δυσβάσταχτο («ἂν δὲ διή πόλεμος γένηται, οἶδ' ὅτι καὶ τριηραρχίας [μισθοὺς] καὶ εἰσφορᾶς τοσαύτας σοι προστάξουσιν ὅσας σὺ οὐ ῥαδίως ὑποίσεις»). Εάν αυτά τα έξοδα δεν αποδοθούν τότε ο Κριτόβουλος σύμφωνα με το Σωκράτη, θα έρθει αντιμέτωπος με σοβαρές τιμωρίες, τιμωρίες που θα σχετίζονταν με κλοπή των υπαρχόντων τους («ἂν ἐνδεῶς δόξης τι τούτων ποιεῖν, οἶδ' ὅτι σε τιμωρήσονται Ἀθηναῖοι οὐδὲν ἥττον ἢ εἰ τὰ αὐτῶν λάβοιεν κλέπτοντα»).

Γ3.α.

οὐχ ἠγείσθε προσδεῖσθαι χρήματος, ἡμᾶς δε οἰκτίρετε ἐπὶ ταῖς πενίαις;

Γ3.β.

οἶδα: ἴσθι

εὔροι: εὐρέ

ἐγνωκῶς: ἐγνωκῶς ἴσθι

ἠγῆ: ἠγοῦ

προσδεῖσθαι: προσδέου

ΜΕΘΟΔΙΚΟ

Γ4.α.

ώνητοῦ → αντικείμενο στο *ἐπιτύχοιμι*

παρέχειν → τελικό απαρέμφατο, επιρρηματικό που δηλώνει αναφορά, συνάπτεται στο *ἵκανά ἐστιν*

σοι → αντικείμενο στο *προσγένοιτο*

οὔσαν → κατηγορηματική μετοχή, κατηγορούμενο στο *ἀνάγκην*

συμμάχων → ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός, γενική αντικιτική στο *ἔρημον*

ἵπποτροφίας → ομοιόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός, ἐπεξήγηση στο *τά μεγάλα*

Γ4.β.

1. εἰ ἀγαθοῦ ώνητοῦ ἐπιτύχοιμι (υπόθεση)

εὔροιμι ἄν μοι σὺν τῇ οἰκίᾳ καὶ τὰ ὄντα πάντα πάνυ ῥαδίως πέντε μνᾶς (ἀπόδοση)

2. Αποτελεί υποθετικό λόγο της απλής σκέψεως του λέγοντος.

Υπόθεση: εἰ + ευκτική : εἰ...ἐπιτύχοιμι

Απόδοση: δυνητική ευκτική: εὔροιμι ἄν

Ευχόμαστε καλή δύναμη & επιτυχία!